herpy

GEKONY

Rock semaphore gecko

Pristurus rupestris

Mały, dzienny gekon skalny z gór Hadżar w Omanie i z wybrzeża Iranu, który zwija ogon nad grzbietem i nim sygnalizuje. Osiąga zaledwie 5-7 cm długości razem z ogonem, a wiedza o jego hodowli jest bardzo skąpa.

Rodzina: Sphaerodactylidae Dawna nazwa: *Pristurus rupestris iranicus*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**5-7 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**5-8 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Skalny**
Środowisko	**Półpustynia i tereny skaliste**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**30 × 30 × 30 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**28-30 °C**
Miejsce wygrzewania	**40-45 °C**
Temperatura w nocy	**20-22 °C**
Wilgotność	**30-40%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Niezbędne** Strefa Fergusona 3
Pokarm	**Owady i małe bezkręgowce (skoczogonki, muszki owocowe)**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**1 jaj**
Inkubacja	**70-90 dni** przy 28 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Pristurus rupestris to bardzo mały gekon o smukłym ciele i ogonie dłuższym niż głowa i tułów, bocznie spłaszczonym, który u samców ma wyraźny grzebień z powiększonych łusek wzdłuż górnej krawędzi i mniejszy wzdłuż dolnej. U samic grzebień jest słabiej zaznaczony albo go brak. Grzbiet nie ma powiększonego grzebienia środkowego. Ciało mierzy najwyżej 27 mm od pyska do kloaki. Długości ogona nie mierzono w nowszych badaniach, ponieważ wiele zwierząt straciło lub zregenerowało ogon, dlatego długość całkowita 5-7 cm jest szacunkiem opartym na długości ciała.

Gatunek opisał w 1874 roku William Blanford. Przez długi czas *P. rupestris* uznawano za jeden szeroko rozprzestrzeniony gatunek występujący od Półwyspu Arabskiego po Iran i Afrykę Wschodnią, ale w 2025 roku kompleks gatunkowy podzielono na pięć gatunków: *P. rupestris* sensu stricto oraz cztery nowe gatunki *Pristurus ali*, *Pristurus assareen*, *Pristurus feulneri* i *Pristurus omanensis*. Populacje z Iranu, wcześniej uznawane za podgatunek *P. r. iranicus*, należą do *P. rupestris*. Zwierzęta oferowane w handlu pod nazwą *P. rupestris* mogą należeć do wyodrębnionych gatunków, a informacje ze starszej literatury mogą dotyczyć innego gatunku z kompleksu. Nazwa gatunkowa pochodzi od łacińskiego *rupes*, skała.

Gatunek jest aktywny w dzień i porozumiewa się za pomocą widocznych sygnałów: zwija ogon nad grzbietem, wykonuje „pompki” na przednich łapach oraz nadyma ciało i ściska je z boków.

Występowanie i środowisko

Pristurus rupestris sensu stricto żyje w górach Hadżar w północno-wschodnim Omanie, od Ras al-Hadd na wschodzie do około 40 km na północ od przełęczy Wadi Jizzi w pobliżu granicy ze Zjednoczonymi Emiratami Arabskimi, oraz wzdłuż wybrzeża Iranu od Buszehru i wyspy Chark na północy niemal do granicy z Pakistanem. Występowanie w południowo-zachodnim Pakistanie jest niepewne. W Omanie stwierdzono go od poziomu morza do wysokości 2115 m n.p.m. na Dżabal Szams.

Rozproszone populacje w Katarze, Bahrajnie, wschodniej Arabii Saudyjskiej i na wybrzeżu Zjednoczonych Emiratów Arabskich zostały prawdopodobnie zawleczone wraz z kamieniami i materiałami budowlanymi, a nie zbadano jeszcze, do którego gatunku z kompleksu należą. Nie zostały uwzględnione na mapie zasięgu. Gatunek jest liczny i nie jest uznawany za zagrożony.

> **Naturalny zasięg:** Oman i Iran.

ŚRODOWISKO

Pristurus rupestris żyje na skałach, dużych kamieniach, korzeniach i pniach drzew oraz na konstrukcjach stworzonych przez człowieka, takich jak mury. Jest aktywny głównie w dzień, ale bywa aktywny także po zachodzie słońca. Klimat jest suchy i gorący z dużymi wahaniami między dniem a nocą, a w najwyższych partiach gór jest wyraźnie chłodniej niż na nizinach. Zwierzęta chowają się w szczelinach i pod kamieniami. Temperatury i wilgotności w siedlisku tego gatunku nie mierzono.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

Wiedza o hodowli *Pristurus rupestris* jest bardzo skąpa. Zalecenia opierają się na trybie życia gatunku, klimacie w obszarze jego występowania oraz na blisko spokrewnionym *Pristurus carteri*, który ma takie same wymagania co do ciepła, światła i suchości. Wartości dotyczące temperatury, długości życia i inkubacji zaczerpnięto od *P. carteri*.

Dorosłe zwierzę można trzymać w terrarium o wymiarach 30 × 30 × 30 cm, ale większe terrarium daje wyraźniejszy gradient temperatur i więcej miejsc do wygrzewania. Urządź je ułożonymi w stosy płaskimi kamieniami, łupkiem i korzeniami, tak aby powstały szczeliny na różnych wysokościach. Kamienie muszą leżeć stabilnie i najlepiej być sklejone, żeby zwierzę nie zostało przygniecione, jeśli zacznie pod nimi kopać. Jako podłoże zastosuj drobny piasek zmieszany z ziemią.

Terrarium musi mieć dobrą wentylację i szczelną pokrywę, bo gatunek jest bardzo mały i szybki i potrafi przecisnąć się przez niewielkie otwory.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

TEMPERATURA

Zapewnij gradient z 28-30 °C w chłodnej części i miejscem do wygrzewania o temperaturze 40-45 °C pod małą żarówką punktową. W nocy temperatura może spaść do około 20-22 °C.

Umieść termometry po obu stronach, do pomiaru miejsca wygrzewania używaj termometru na podczerwień, a ogrzewanie steruj termostatem. Jeśli zwierzę stale szuka cienia, miejsce do wygrzewania jest za gorące.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Powietrze powinno być suche, około 30-40 %. Podawaj świeżą wodę w bardzo płytkiej misce albo włóż do miski kamienie, żeby mały gekon nie mógł się utopić. Zwierzęta piją też krople wody, dlatego raz w tygodniu lekko zrosz wystrój i pozwól mu ponownie wyschnąć.

OŚWIETLENIE I UVB

P. rupestris jest aktywny w dzień i wygrzewa się, dlatego potrzebuje silnego światła dziennego i UVB nad miejscem do wygrzewania, np. świetlówki T5 o niskim udziale UVB. Strefa Fergusona 3 to szacunek dla małego, dziennego gatunku skalnego, który się wygrzewa; strefy nie zmierzono dla tego gatunku. Zapewnij cień w pozostałej części terrarium. Latem światło powinno świecić 12 godzin dziennie, a zimą 9-10 godzin, sterowane wyłącznikiem czasowym; świetlówkę UVB wymieniaj zgodnie z zaleceniami producenta.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Gatunek zjada drobne stawonogi. Podawaj skoczogonki, muszki owocowe, świeżo wyklute świerszcze i inne bardzo małe owady, nie szersze niż głowa zwierzęcia. Dorosłe osobniki karm co drugi lub trzeci dzień, a młode codziennie, taką ilością, jaką zjedzą w ciągu 15-20 minut, a resztę usuwaj. Co drugie karmienie lekko opylaj pokarm wapniem i witaminami. Pokarm w naturze nie został zbadany.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Pristurus rupestris jest szybki i czujny i nie nadaje się do brania na ręce, a ogon może się odłamać, jeśli zwierzę zostanie złapane. Gatunek sygnalizuje ogonem i „pompkami" i w ciągu dnia jest dobrze widoczny. Zachowanie zwierząt wobec siebie nawzajem w niewoli nie zostało udokumentowane. Najbezpieczniejsze jest trzymanie pojedynczo. Jeśli trzymasz parę, terrarium musi być większe i mieć wiele kryjówek, a dwóch samców nie wolno trzymać razem.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Wiek i wielkość w momencie osiągnięcia dojrzałości płciowej nie zostały udokumentowane dla *P. rupestris*. Z rozmnażaniem poczekaj, aż zwierzęta będą w pełni wyrośnięte, a samica w dobrej kondycji.

GODY I KOPULACJA

Kopulacja w niewoli nie została udokumentowana dla *P. rupestris*. Samce sygnalizują ogonem i „pompkami", ale nie zbadano, jaką rolę te sygnały odgrywają przy godach. Obserwuj pierwszy kontakt i rozdziel zwierzęta, jeśli samiec uporczywie goni samicę.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa jedno jajo o twardej skorupce naraz, a w naturze składa jaja przez cały rok. Nie udokumentowano, jak często składa jaja. Zapewnij jej małą skrzynkę lęgową z wilgotnym piaskiem i dużo wapnia.

Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

INKUBACJA

Inkubacja nie została udokumentowana dla *P. rupestris*. Licz się z okresem 70-90 dni w temperaturze 28 °C. Ostrożnie, bez obracania, przenieś jaja na lekko wilgotny wermikulit i utrzymuj stałą temperaturę.

ODCHÓW MŁODYCH

Odchów młodych nie został udokumentowany. Młode są bardzo małe i potrzebują najmniejszych owadów karmowych, takich jak skoczogonki, muszki owocowe i świeżo wyklute świerszcze, a także wapnia i UVB, żeby nie rozwinęła się u nich choroba kości.

Zdrowie i częste błędy

Nie udokumentowano chorób specyficznych dla *Pristurus rupestris* w niewoli. Typowe błędy w przypadku małych, dziennych gekonów pustynnych to:

- Zbyt mało UVB i wapnia, co może prowadzić do miękkich kości i drżenia.
- Zbyt wysoka wilgotność i słaba wentylacja, co powoduje problemy ze skórą i drogami oddechowymi.
- Przegrzanie pod zbyt mocną lampą bez chłodnej strefy.
- Utrata ogona w wyniku stresu lub przytrzymywania.
- Utonięcie w zbyt głębokich miskach z wodą.

Zdrowe zwierzę jest szybkie i czujne, ma jasne oczy i pełny ogon. Jeśli zwierzę traci na wadze lub leży apatycznie, zwróć się do lekarza weterynarii z doświadczeniem w leczeniu gadów.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.